

7. Топ 10 стран, которые больше всего любят квесты в реальности. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://questme.ru/article/posts/top-10-stran-v-kotoryh-bolshe-vsego-lyubuyat-kvesty/>. – Назва з екрана.
8. Почему квест лучше корпоратива? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://questme.ru/article/posts/pochemu-kvest-luchshe-korporativa-10-prichin/>. – Назва з екрана.
9. Роль культуры для общества. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studopedia.ru/view_sociologiya.php?id=18. - Назва з екрана.
10. Роль истории в современном мире или чему учит нас история? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gylymordasy.kz/2012/05/13/rol-istorii-v-sovremennom-mire-ili-chemu-uchit-nas-istoriya/>. – Назва з екрана.

Бабенко Л.О.,

студентка IV курсу факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»;

Науковий керівник:

Калініна Л.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри культурно-дозвілєвої діяльності ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м. Миколаїв

МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ХУДОЖНИЙ МУЗЕЙ ІМ. В. ВЕРЕЩАГІНА ЯК ЦЕНТР КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ І ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

З кожним роком роль і значення музеїв у процесі розвитку підростаючих поколінь зростає. Музей, як заклад культури, виконує ряд педагогічних функцій, які сприяють вихованню та підвищенню рівня освіченості дитячої аудиторії, підлітків та студентської молоді. Можна впевнено стверджувати, що музей, а особливо художній, це культурний заклад, де виховуються почуття.

Поняття «музей» починає вживатись людством понад дві з половиною тисячі років тому, але на сучасному етапі зміст цього поняття кардинально змінюється. Для стародавніх греків поняття «мусейоном» – це було святилище муз, а через деякий час це слово стало означати місце де проходили заняття літературою, наукою та відбувалось наукове спілкування.

Сьогодні у сучасній світовій практиці використовується визначення, розроблене Міжнародною радою музеїв (ІКОМ) і включене до його Статуту у 1974 році. У 1995 році у Статут було внесено поправки, згідно до яких: «музей – це постійна некомерційна установа, що перебуває на службі суспільства та його розвитку; будучи відкритою для людей, вона купує, зберігає, вивчає,

популяризує та експонує з освітньою, просвітницькою і розважальною метою матеріальні свідчення людини та оточуючого її середовища» [1, с. 43].

Проблема суспільного призначення музеїв має давню історію. Проте, теоретичне розроблення проблеми соціальних функцій музею стало можливим лише на певному етапі розвитку музеєзнавства. У 60-70-х роках ХХ століття цю проблему вперше порушив у низці своїх праць А. Разгон, у подальшому проблему суспільного призначення музеїв досліджують Д. Равікович, Ю. Піщулін, А. Закс, Г. Мезенцева [2, с. 84].

У вітчизняному та зарубіжному музеєзнавстві основними функціями музеїв традиційно вважаються функція документування і функція освіти та виховання. Деякі дослідники виокремлюють як самостійні функції науково-дослідну та охоронну (А. Разгон, А. Фролов), також і комунікативну функції музею (І. Іксанова).

Аспекти діяльності музеїв всебічно висвітлені у зарубіжній (І. Аве, М. Аріарський, Г. Бутіков, З. Бонамі, К. Газалова, М. Гнедовський, А. Грегорова, Т. Груліх, В. Захаріас, Ю. Зиновьева, М. Макаміан, Н. Решетніков, А. Хаттон та вітчизняній літературі (Ю. Омельченко О. Січкарук, Є. Чмихало).

Як свідчить аналіз науково-методичної, історичної та культурологічної літератури, серед численних досліджень, проведених в Україні за останнє десятиліття, діяльність музеїв вивчалася науковцями переважно з позицій історичних та мистецтвознавчих. Музеєзнавці (Л. Баско, Л. Гайда, С. Івлева, Н. Капустіна, О. Мащенко, Т. Митрофанова, І. Піддубний, Н. Рега, Д. Томюк, Н. Чередник, О. Юрчук у своїх дослідженнях узагальнюють здебільшого досвід роботи з відвідувачами, проте власне педагогічні аспекти в роботі музейних закладів, освітні, виховні можливості та педагогічні засади їх діяльності практично не розроблялися і не досліджувалися, що і обумовило звернення до даної проблематики.

Слід зазначити, що завданнями науки, освіти чи будь-яких інших зовнішніх сфер щодо самого музею як культурно-освітньої установи ця проблема не вичерпується, бо «музей – це ще й форум, де знаходить відображення геній часу і дух народу» [3, с. 203].

З кінця ХХ століття універсальною моделлю музею в закордонних країнах вважається «відкритий музей», тобто культурно-освітній комплекс музейного типу, який, окрім функції музею (збирання фондів, їх збереження, експонування), виконує освітні, виховні та розважальні функції. Донедавна в закордонних музеях культивувались традиційні форми експонування (скляні вітрини, одноманітні відомості про автора та його витвори), детальнішу ж інформацію можна було отримати на екскурсії. На сучасному етапі Культурно-просвітницька діяльність музеїв зазнала суттєвих змін: освітня та виховна функції реалізуються в освітніх програмах, культурно-мистецьких акціях, співпраці з навчальними закладами; розважальна функція – в активній участі

особистості у творчих майстернях, клубах, вечорах відпочинку, концертах. Поступово музеї стають складовою індустрією дозвілля.

Колектив Миколаївського обласного художнього музею ім. В.В. Верещагіна проводить велику різнопланову роботу щодо популяризації музейної колекції, використовує різноманітні форми та методи, які спрямовані на індивідуальний підхід як до кожного відвідувача так і до окремих вікових категорій дітей та молоді.

Щорічно музей ім. В. Верещагіна відвідують понад 100 тисяч мешканців та гостей міста. Значну частину цих відвідувачів складають діти різних вікових категорій: дошкільники, молодші школярі, старшокласники і студентська молодь.

Поняття «екскурсія» у більшості відвідувачів пов'язується з пасивним спогляданням експонатів залів: вони слухають, роздивляються, проте, час не стоїть на місці, і сьогодні під час запропонованих екскурсійних програмах відбувається конструктивний діалог між екскурсоводом та відвідувачами, між відвідувачами та експонатами, що трансформується у тісне та взаємокорисне спілкування.

Перший напрямок роботи музею – це підготовка і проведення тематичних екскурсій. Варто відзначити високий рівень обізнаності та вмінь сучасних вихованців та учнів, які відвідують музей. Саме тому на тематичних екскурсіях екскурсоводи не лише нагадують основи образотворчого мистецтва, а й апелюють до набутих знань та уяви, намагаються сформулювати та розвинути почуття. Робота з дітьми є складною, кропіткою, але саме головне, що вона є цікавою. Крім того, під час такої роботи виявляється зворотній зв'язок, який має прояв у взаємному навчанні: діти навчаються у працівників музею, працівники музею навчаються у дітей.

Другим напрямком роботи є «пересувні виставки одного дня». Співробітники музею проводять пересувні виставки одного дня на різноманітні теми. Головною метою таких виставок є ознайомлення дітей з образотворчим та декоративно-ужитковим мистецтвом на прикладі творів з колекції Миколаївського обласного художнього музею ім. В.В. Верещагіна.

Для дошкільників та школярів молодшого віку розповіді екскурсоводів супроводжуються фізичними хвилинками, іграми, хороводами, для того, щоб діти змогли відпочити від сприймання основного матеріалу. Досить часто як доповнення використовуються вірші класиків, сучасних та місцевих поетів, для того, щоб урізноманітнити розповідь, зробити її яскравою, прищепити дітям любов до літератури і об'єднати такі різні види мистецтва як образотворче мистецтво та література.

Екскурсоводи музею подають матеріал будуючи його у формі спілкування та діалогу з дітьми. Слід зазначити, що діти є найсуворішими критиками, вони не ховають своїх справжніх емоцій, тому дуже важливо для екскурсоводів вже з перших хвилин «встановити контакт з дитячою аудиторією».

Метою таких програм є ознайомлення дітей з мистецтвом, пропаганда творчості серед молодого покоління, популяризація музею та музейної справи. Слід наголосити на тому, що саме такі програми сприяють формуванню естетичного смаку, ідеалу, розумінню мистецтва як багатопланового та різноманітного явища.

Слід підкреслити, що музейні експонати мають унікальну здатність впливати на інтелект, волю та емоції людини. Доторкнувшись і засвоївши музейні цінності, надалі діти стануть вдячними відвідувачами музейних залів і культурних заходів, а отже – інтелігентними, вихованими, освіченими та культурними людьми.

У музеї постійно проводиться та має успіх у відвідувачів лекторій «У країні образотворчого мистецтва». На заняттях лекторію на юних відвідувачів очікує захоплююча подорож Королівствами Живопису та Графіки, де їх зустрічають казкові персонажі – Пензлик та Олівець. Ці герої знайомлять відвідувачів з різноманітними техніками та матеріалами, за допомогою яких художники створюють свої картини – олійні, акварельні фарби, пастель, гуаш, вугілля, сангіна, туш, тканина, полотно.

Програма для дітей «Люба ненька моя» репрезентує образи матері і родини у творах образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва. До того ж, під час проведення такої програми ще заплановано проведення майстер-класу з виготовлення української традиційної ляльки-мотанки, яка є аутентичним символом «Берегиня роду» і надає можливість дітям самім створити художній продукт та доторкнутись до традиційних народних джерел.

Музейна програма «Подорож у глибоку давнину» переносить відвідувачів в епоху величезних та величних динозаврів. Образи динозаврів, які пропонуються юним відвідувачам музею створені учнями Миколаївської дитячої художньої школи у різних техніках. Ця програма доповнена слайд-презентацією та майстер-класом з виготовлення динозавра у техніці орігамі.

Багатотисячними українськими традиціям, славетному минулому присвячені програми «Світле свято Великодня» та «Козацькому роду нема переводу».

Слід підкреслити, що музей активно пропагує значення та вплив декоративно-ужиткового мистецтва на розвиток особистості. За такою тематикою на базі музею розроблені та проводяться програми: «Місто майстрів», «Твори декоративно-ужиткового мистецтва родини Базилевських-Барташевичів у колекції музею», «Дитяча іграшка: традиції та сьогодення», «Чудесные ларцы и ларчики», «Души прекрасне порывы». У доробку вище перелічених програм є оригінальні твори декоративно-ужиткового мистецтва – витинанки, рушники, гобелени, батик, ляльки, скрині та шкатулки, виконані знаними майстрами прикладного мистецтва.

Цікавою є програма «Шлях до зірок», до експозиції якої включені картини з колекції музею, присвячені зображенню космічних об'єктів та велика кількість допоміжного матеріалу – фотографії, макети, плакати, засоби для цікавих та наочних дослідів тощо. В ігровій формі дітям розкривається зміст

понять: «космос», «сонце», «місяць», «зорі», «планета», «телескоп», «обсерваторія», «космонавт», «скафандр», «невагомість», «сила тяжіння», причини за якими змінюється день на ніч, зміни пор року, як ракета потрапляє у космос та повертається на землю та багато іншого і цікавого. Екскурсанти чують багато цікавих віршів, загадок про космос, крім того, з відвідувачами проводяться ігри, фізкультурні паузи, спрямовані на засвоєння та закріплення нового матеріалу.

Метою програми «Старовині Новорічні та Різдвяні свята, обряди та звичаї» є ознайомлення екскурсантів з цілою низкою зимових свят, а саме: День Святого Миколая, Новий рік, Різдво Христове, Хрещення та пов'язаними з ними історичними подіями і давніми традиціями; популяризація художніх творів національного образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва з колекції музею; зосередження уваги екскурсантів на важливості ґрунтового знання національних традицій. Ця програма розрахована на широке коло відвідувачів, перш за все – на учнів загальноосвітніх шкіл. Також вона є цікавою і для студентської молоді.

Для старшокласників та студентів вищих навчальних закладів співробітниками музею розроблені та проводяться тематичні програми та екскурсії по постійно діючих експозиціях, які увібрали в себе справжні перлини вітчизняного образотворчого мистецтва XVII-XX століть. Тематичні екскурсії присвячені різноманітним темам, таємницям музейних портретів, шедеврам музейного зібрання, життю та творчості окремих художників, або художніх об'єднань. Останнім часом впроваджуються також і інтерактивні екскурсії та заходи, театралізовані музейні дійства.

Варто вказати на активну та плідну співпрацю музею з навчальними закладами міста. Частими відвідувачами музею є учні дитячих художніх шкіл та Академій дитячої творчості. Плідно музей співпрацює з вищими навчальними закладами міста, а саме з Миколаївським коледжем культури і мистецтв, Миколаївським Муніципальним Академічним коледжем, ВП «Миколаївська філія Київського Національного університету культури і мистецтв». Студенти цих навчальних закладів активно приймають участь у культурно-мистецькому житті музею не лише як пасивні відвідувачі, а й як безпосередні учасники культурно-масових заходів, що проходять на теренах музею.

Окремо слід сказати про соціально-культурні проекти музею. Вже декілька років поспіль співробітники музею опікуються вихованцями Радсадівського соціально-реабілітаційного центру для дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківської опіки. Для цих «особливих відвідувачів» проводяться майстер-класи і екскурсії, що містять театралізовані елементи. Співробітники музею регулярно приїжджають зі своїми програмами безпосередньо у с. Радсад, а перед Новим роком привозять вихованців соціально-реабілітаційного центру до музею.

Відвідування музею вихованцями соціально-реабілітаційного центру у період новорічних свят вже стало доброю традицією, яка успішно реалізуються і буде реалізовуватись і у подальшому. За допомогою небайдужих мешканців міста музей створив справжню казку для малечі, «ожививши персонажів» виставки «Ой, там на горі» творчої родини Маркитан. Авторські ляльки викладача Дитячої художньої школи Олени Маркитан надихнули творчий колектив музею на створення власних чарівних казкових образів. На дітей чекала зустріч зі справжньою заледенілою Сніговою Королевою, вигадливим пустуном Янголом, суворою і величною Володаркою Ночі, задерикуватою циганкою, Птахом щастя, Ялинкою, веселою Українкою та красунею Снігуронькою, яка разом з чарівником Дідом Морозом дарувала дітям солодкі подарунки. Слід зазначити, що всі ролі були успішно виконані співробітниками музею.

Ретельний аналіз роботи музею з дітьми та студентською молоддю дозволяє зробити наступний висновок про те, що Миколаївський обласний художній музей ім. В.В. Верещагіна сьогодні є центром культурного розвитку і дозвілля дітей, підлітків, студентської молоді не лише м. Миколаєва, а й Миколаївської області.

На жаль, дане дослідження не вичерпує всіх аспектів зазначеної проблеми, що буде нами досліджено у подальшій роботі та висвітлено у подальших публікаціях.

Список використаних джерел:

1. Хадсон К. Музеи не стоят на месте // Museum. – 1998. – № 197. – С.43.
2. Шевченко В.В., Ломачинська І.М. Музеезнавство. – К., Університет «Україна», 2007. – 288 с.
3. Музееведение. На пути к музею XXI века: Сб.науч. тр. // НИИ культуры. – М., 1991. – 305 с.